

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	8	Kor
Félévre	4	
Negyedévre	2	

Hirdetések díjazás szerint.

Miért hallgatunk?

I.

Még nem tettem el íróasztalomról a „Köz-művelődés” 50-ik számát, a mely egy örönde-tes esemény hírül adását s vele kapcsolatban egy szomorú tanúságos esemény tragikumát tárgyalja: értem a „segessvári híreket”. Enged-jen meg nekem t. tudósító úr, hogy szíves le-velének egyik rövid részletét vettem tárgyalásom irányadójául, de ezt nem kritika- vagy más bal célirányú szándékból teszem, hanem egy általános tapasztalt, szomorú életviszonyaink reprodukciója céljából.

Többször olvastam a segessvári és más oly hitközségek lelki vezetői működésének sikeres eredményü leírását, a hol a hívek sem papjuk fizetéséről, sem egyház- és iskolaadójáról semmit vagy igen keveset tudnak; s így az az el-zsomorító és a legbuzgóbb pap működését meg-akadályozó „kepe” nincs az egyháziak és hívek közé beékelve, mely akárhánszor tantalusi kinokat okoz a szegény, munkálkodó papnak, látva, érezve, tapasztalva, hogy minden működését, legszentebb szándékát, szociális és hitvédelmi irányítását a gonosz szellemek félremagyaráz-zák, meggyanusítják, megbénítják a „kepe” miatt.

Ott van Segessvár, a hol — úgy látszik a tudósító úr leveléből, — hogy „kepe” nincs ... valami szerencsés alap megmentette a papot,

templomot stb. a hívek kegyelmétől; s így a buzgó lelkipásztor kimondhatatlan jól esz-közölhet az ő híveinek lelki és anyagi boldogi-tása terén; s mégis mit olvasunk? ime egy kevés iskolai adó miatt, képes egy néhány rosszindulatú, talán gonosz szociális irányú hívő polgár a lelkipásztor és tanácsosai ellen a harci riadót megfújni s pereat-ot kiált minden olyan ember fele, aki a legszentebb céljuk ki-vitelére, valami kevés hitközségi adót megszel-kivetni.

Ilyen körülmények között — egy képes helynek keserveit nem ismerő ember fájdalom-san kiált fel: „én Istenem! én Istenem, miért hagytlál el engem!” s talán fut főpásztorához, a büntető bírósághoz, hogy a gonosz indulatú rágalmat megtorolja. S ez helyesen van így, mert kritikus világot élünk, példa kell a go-nosznak.

De jertek most velem egy oly faluba, oly esperesi kerületbe, a hol a papot, kántort, ta-nítót, harangozót, bírót, jegyzőt, ember- és allat-örvost, erdőhivatalt, közszolgát, babát, halott-ke-met, mindent, a kinek csak étel kell s sze-rintők „ingyen élöket”, „oh nép!” te tartod; te építet a templomokat, egyházi és iskolai épü-leteket és tartod fenn saját erődből 60—100%-os pótdadóból. Jere hozzánk te szerencsés ember!, nézd meg a mi életünket, nézd meg a mi szen-vedéseinket, a mi megpróbáltatásunkat, melye-

ket egy 66 fillért fizető honpolgártól annyi sok-szor szenvednünk kell. Miért? mert ő túl van terhelve képével. Oh! te paródiája a „kepe” nyomoruságnak.

De mit beszélnek?! mikor képét nem kell szedni, úgy szeretjük egymást, mint az apa és gyermeke; de a mikor elérkezett a kepeszedés ideje, akkor jó lesz valahová elrándulni, „mert vége vig Andrásnak;” de akkor vége a jó ke-pének is, mert a masinán csak a harmadik ga-ratnak lesz bő ömlése, a két első mellett hát-ran szundikalhatnak a töltő legények, vagy be-szökhetnek a pap kertjébe gyümölcsöt dezs-málni.

Tegye képes helyre, bármelyik bölcs főpász-tor egy angyallelkületű, szent János szíví és ker. szt. János erős lelkével bíró papot, s egy pár év alatt lejártta magát, meglesz bénítva testileg és lelkileg úgy, hogy könyörgve kéri főpásztorát: tegye a legutolsó káplániába, mert ha nem, el van veszve.

Miért? talán mert ma nincsenek oly buz-góan működő és élő papok, mint a multban? talán nem mennek a nép közé és nem teljesi-tik papi és szociális kötelességüket oly ponto-san, mint hajdanában? Ezekre bátran ki merem mondani, hogy igen is vannak és teljesítik pél-dás buzgalommal; felre téve az emberi tekinte-teteket, mindent elkövetnek a rájuk bízottak lelke üdvének munkálása körül.

T Á R C A.

A magyar kath. ifjúság zarándoklata

Rómába.*)

(Folytatás).

24.

A műkincsek folytatása a Pio Clementino termeinek megtekintése után, a Museo Chiaramonti és a Braccio nuoban tünik elő. A Chiaramonti muzeum egy részét impozáns folyosó foglalja el. Hossza meghaladja a háromszáz métert, szélessége hat mtr. és az egész kolosszus harminc részre oszlik. A helyiségeket kiváló mű-tárgyak és hatszáznál több szobor varázsolják érdekessé.

Kiállított művei közül igen soknak a görög mithologia nyújtott eszmét. Mindjárt a be-járatnál Odysseus alakja serleget nyújt Polyfe-mosnak. Majd Erichthonios születése, amint Gea a földistennő Pallas Athenenek adja át a gyer-meket, hívja magára az érdeklődést. Távolabb, a görög márványból faragott Venus-arc, a véső-munka alapos ismeretét árulja el. A szomorkodó Penelope domborművön és Demosthenes szob-rán kívül, az egyik tört paizson álló négy ama-zon csinos alakításra vall. A paizs mintáját a mester, Phidiasnak csodás Athene Parthenos

szobráról vette, melynek talapzatán volt elhe-lyezve az istennő paizsa. Külső lapját az ama-zonok csatája díszítette, ezt azonban nem le-het kivenni a márványmásolat hiányosan főn-maradt részén.

A Braccio nuovo helyiség, mely szinte mu-zeumot képez, VII. Pius pápa rendelkezésre épült. Tizenhárom alabástrom és egyiptomi granitból esiszolt antik oszlop magasztos külsőt kölcsö-nöz a nagy teremnek. A fényes keretnek méltó dísze a Nil folyó csendéletének óriási szobor-csoportja. A parton játszó tizenhat gyermeknek alakját, akik körül a folyó áradni kezd, válto-zatos formában adja elő a nagy márványlap. Háttérben és a két melléoldalán újra sok alak. Tréfás jelenetekben elevenítik meg ezek a Pyg-meák harcát a krokodilokkal és a vizilovakkal. A derűs, hatalmas szoborkép alakjainak nagy arányszámát tekintve az elsőrangú művek ma-gaslatán áll.

Régiségre nézve sok kincset ölel föl az egyiptomi és az etruszk muzeum. A tágas és jól megvilágított termek úgy eredeti műrégisé-geket, mint élethű utánkészítéseket tömegesen csoportosítanak. Rajongva állottunk meg az an-tik kiállítás előtt, halkan tört ajkunkra a gondolat: Szép vagy és elragadó, feledhetetlen a fiatal elméknek.

Siremléssel találkozunk az első teremben.

Neve, a Sala dei Sarcofagi teljesen megfelel az itt elhelyezett vésőműveknek. Feltűnő e helyi-ségben, az egyik egyiptomi királynak mumiat ábrázoló bazaltkoporsója.

A második terem szobrokban ékes. Meg-kapó alakítással tündöklök az egyik pásztorki-rálynak nagyméretű fejszobra, azután Ptolemeus Philadelphus és Arsinoe nevének értelmes alakjai.

Nagyon csinos az ötödik terem, a Gabi-netto primo dell' Vetrine kiállítása. Az egyiptomi istenek és szt. állatok szobrai, domborművű csoportképek az elhaltakról, sűrű sorokban válnak ki. Legnagyobb része értekes fajance és alabastomból készült. A muzeum utolsó terme assir régiségekben változatos. Szanherib király kujundschiki és ninivei palotájából megmentett tárgyak közt igazán szép egy város ostromának reliefjelene. Természetes vonásokkal van meg itt megérezkítve a tutaj átkelése egy folyón.

Az egyiptomi régiségek terméi fölött az et-ruszk muzeum terül el. Érdekesnél-érdekesebb műtárgyakat látunk fálmalozva, melyek az ős Chiusi, Toscanella és Vulci etruszk városokból származnak. Ki ne nézné meg a legnagyobb figyelemmel a sok festmény, szobor és aran-ytárgyak közt, az etruszkok életmódjához szük-séges fölszereléseket.

Ez a népfaj, a természetében rejlt álko-tásvágytól indítva, újításokat hozott a művé-

*) L. a Köz-művelődés 1906. évi 51-ik számát.

Hát hol a baj? . . . A keperendszerben. Mert igaz az, hogy a multban is képeztek, de akkor az apostolok korabeli ajándékozás sokkal buzgóbb és lelkesebb volt, mint ma: akkor lelkeért többet fáradozott a hívő, mint manapság, a midőn a szomszédországokból, a katonaságtól, a szolgálati viszonyból visszatérők, a gonosz, istentelen újságok és könyvek olvasói, sok tudós kezdé mondogatni: mit mennyország és pokol? csak itt jól teljenek a mi napjaink, minél többet összeharcoljunk, mert túlról még senki sem jött vissza, tehát hadd papoljon a pap, az az ő mestersege, nekem nincs rá szükségem, abból nem látok semmi hasznót és így tovább. Még egyet. A népnek a túltengő költekezési vágya mellett a nagy terhek mellé járul a kepe, melyből vagy elenged a pap s akkor vét a beneficium integritása és kamaraja ellen, mely nem sokára Egyiptomba küldi gabonáért, vagy pedig megköveteli a magáét, mert a munkás méltó az ő bérére, s akkor vége neked pap; ki lesz mondva, hogy szívtelen, zsarnok, nyuzó, huzó-vonó vagy, alább való a zsidónál. Föllépnek ellened uton-útfele, a felvezetett néptömeg. Tekintélyedet, becületedet, melyet idáig megőriztetél, aláássák, fonókba, a lócákon, ahol kettő-három egybegyül, a lakodalmakban, torokban mindenütt csak a papot szídják.

Hiába kezd az akármely üdvös, humanus intézmény, — az ők anyagi és erkölcsi jöletüket célzó kör vagy más szövetkezők létesítéséhez, mert az silány, meddő marad. Kezdetben lelkesedni látszanak, de lassankint a titkos bujtotagok kioltják a lelkesedés szikráját a szivekből, s te maradsz egyedül, vagy talán néhány búsmagyarka bácsikával, nénikével, a kikkel Jericho falát le nem dőntheted. Sziget várta meg nem mentheted.

A papságot felülről folyton sarkalják, szüntelen tevékenységre, munkálkodásra, népszövetségek szervezésére, szövetkezők létesítésére s nem buzgó pap az, aki be nem számol azzal,

hogy ennyi meg ennyi iratkozott be ebbe vagy abba a társulatba, ennyi meg ennyi gyónt és áldozott. Ezeket meg is tesszük, de majdnem hiába! Nincs katonád, mert a kepe elvitte az ellentáborba.

Határozottan el is merem mondani, sok évi képes állapotbeli tapasztalatom diktálja azt, hogy mind addig, amíg a mostani elvult, középkorbeli igazságtalan keperendszer meg nem változtatják, illetve a nép nyakára oly rendkívüli nagy teherkép nehezedő átkos adóból le nem vesznek az illetékes hatóságok, addig hiába kívánnak tőlünk lényeges eredményt a mi sokoldalú hivatalunk terhes betöltésénél tett nagy munkánk után; hiába, a szociális kérdések megoldását sürgető magas felhívások és rendeletek. Tehetetlen bénák vagyunk; de mily igazságtalan a mostani keperendszer és annak alkalmazása?!

Itt vagyunk mi tisztán katolikus hívek Csikvármegyében, melynek minden plebániája — eltekintve 5—6 parokiától, melyeket az isteni gondviselés különösen bő forrásokkal áldott meg, tehát a hívek mentve vannak a kepe és más egyházi iskolai terhek viselésétől, — mind saját erejükön tartanak fenn mindent nagy áldozatok árán, nem méltó-e a panaszkodás, midőn a gazdag városok polgárai, kevesét vagy éppen semmivel sem járulnak semmiféle személyi, dologi stb. kiadások fedezéséhez. Nem ezzel argumentáltak-e folytonosan a vármegye urai a patronatusi terhek megtagadása körül felmerült évtizedes perek felidézésével, hogy miért nem adnak nekünk is? akik oly gyermekei vagyunk az egyháznak, mint a külső vármegyék, vagy a dúsgazdag városok.

Nem az irigység mondatolja ezt, hanem az igazság érzete kiált fel a magasba, hogy nekünk is adjanak valamit, mert népünk azon akarat mellett koldus és ha mindent tőle várunk, tőle kérünk, elidegenedik tőlünk, s fellázad a sok egyházi és iskolai adó terhe miatt.

szetbe. Az építészetben ők alkalmazták először a bolthajtást. Ércárgyai, cserépből készült diszvázaí meg a távolosó államokban is elterjedtek. Élénk kereskedésük ismertté tette művészetüket, mely a görög és római közt középösö-helyet foglalt el. Sajnos, hogy nemzeti létük nem volt tartós. 280-évkben Kr. előtt a rómaiak győzelmével önállóságuk és ezzel sajátos művészetük is megszűnt. Néhány évtized alatt egészen beolvadtak a világbirodalom lakosai közé.

Végigjárjuk az első termet. Agyagból alkotott szarkofágok komolyan merednek elő, felső részükön az egyes halottak életnagyságú szobrai állanak. A falakról terrakotta arcképek néznek le, amelyek készítőiknek különleges képzelő erejét, lelkesedésüknek lángját elég gyorsan árujják el. Az arkifejzéseknek természetü meg-érzékítése valóban meglepő.

Ritka régiségekkel ismert meg a harmadik terem. Hátsz sátoralakú hamvtartók foglalják el a szögleteket. Kr. sz. előtt a nyolcadik században Albano és Mirano közt megásott siroknak belső diszei voltak. Ki tudja, meddig nyugodtak lenni, mélyen a föld alatt? Talán a szereplés, diadonszöveg hozta föl őket? Nem, tudós elmék födözték föl csöndes lakásukat, megmutatták nekik a meleg, tiszta napsugárt, melyet egészen elfeledtek. A napfény lemosta róluk az elzárkozott, komor színt és ők most boldogan csevegnek az elmúlt évezredek művészetéről.

Az ötödik helyiség és ezt követő termekben a diszvázákat pillantjuk meg. A csinos kivitel nem elégítette ki az etruszkok fantáziáját, ezért alakokat, egész jeleneteket csoportosítottak a tárgyakra. A feketeszínű alakok túlnyomóan, a vörös színt csak a fiatalabb nemzedék alkalmazta. Az egyik diszidényen levő kép két embert állít elő, a mint olajhordókat visznek. Úgy látszik a munkában a kinszöveg elfogta keblüket, mert sokaiknak így árulja el a fölírás: „Ó Zeus atyám! Ha én gazdag lehetnék.”

Előszóval dolgozták ki a szomorú jeleket. A híres görög dalos, Orpheus tragikus halála, aki énekevel visszaszerte nejét Euridikek az alvilágból, megható alakításban érvényesül az egyik diszidényen. Közvetlenül mellette a másik váza, a halottak ünnepét állítja elő. Ez a diszidény eltér a többi tárgyaknak nagyjából a fehér és lilán harmonikus tündöklését látjuk.

Változatosra nézve meglepő a kilencedik terem. Aranyból készült alakok, ékszerek, fegyverek, házieszközök élénk egyvelegben társulnak egymáshoz. De azért mégis a bronzműtárgyak kimagasló arányt képviselnek. A falnál egy harcos bronzszobra, kissé tovább hasonló anyagból készült ifjúalak a madárral kedves hangulatot ébreszt. A különböző nagyságú bronzedények pedig csak fokozzák az érdeklődést.

Mily módon lehetett a régi időkben ennyi emléket megőrizni? Miért jutottak az egyháznak, Jézus egyházának birtokba? . . . A valószínűleg vagy a Gondviselés műve? . . . Gondolataink egy pillanatra az üvegszekrények más irányba ragadják. Tartalmuk meg-megesíll, majd ezer színt játszik. Igazi kincset őriznek ezekben a síma üveglapok.

Krisztus Urunk születése előtt lezajlott századok ötvösmunkájával ismerkedtünk most meg.

Hát a kepe törvény?! akinek 12 kalangya gabonája terem, fizessen hat kalangyát, akinek pedig van 6 kalangya, az 3 kalangyát az egyháziaknak; s akinek 6 —1200-ig, az is hasonló arányban; itt van a nagy baj, nagy uramék! ha ezt végrehajthatnók, el kellene futni, ki a világból.

Hányszor halljuk a jobb szívektől ezen kijelentéseket: „én jó szívvvel meghozom tisztelendő úr amivel tartozom, mert tudom, hogy csak azt adom a lelkeimért, de csak az fáj! miért kell nekem is, — akinek csak ennyi és ennyi kalangya gabonám terem, — annyit fizetnem, mint N. N. és N. N. uraknak.” Ezen kell segíteni! nem fizetés javítást kérünk, sem jutalmat; mi nem akarunk sem az államra, sem pedig a hívekre újabb terheket rakni, hanem csakis törvényes fizetésünknek biztosítását, modern, tisztességes behajtását kívánjuk, vagyis kérjük: kérjük, követeljük a kepe jelen alakjának eltörlését, melyek a szomorú jobbgyorknak gyűlöletes maradekai, átkokkal telített szolgalmányai.

Miert hallgatunk? mikor az egész világ gyűlölszik, falvakban, városokban, az ország fővárosában; kérelmeznek képviselők útján, minisztereknél, pártoknál s az országgyűlésnél mindenütt, s mi nyomorult képes papok hallgatunk.

Azt gondolják, boldogok vagyunk. Nem mind igaz, s nem mind arany a mi fénylik. Ha nem szólnak, ha nem kérünk, nem kapunk, mert azt hiszik, torkig vagyunk a földi boldogságban. Néma gyermeknek az anyja sem tudja, mi baja van.

Isten és természeti törvény parancsolja, hogy a munkás az ő munkájának méltó bérét elvegye; nekünk a mit adnak, átkokkal adják, vagy megcsalnak, de mi mégis hallgatunk.

Nekünk tovább hallgatni, halálos bűn. „Fratres! . . . hora est jam nos de semno surgere!” Tömöröljünk mi különösen székely papság, ta-

Talán sokan azt gondolják, hogy a femeknek, drágaköveknek kidolgozása azon időben föltötte szegényes volt. A régi arany és ezüst tárgyak mást mondanak. Még Egyiptom teljesen önálló volt és már Jozsefnak szép nyakláncáról és gyűrűjéről tesz említést a szt. történet. A görög és római uralkodók koronái, az előkelő hölgyek ékszerei gyönyörű munkáról regélnék.

Az ötvösipar művészetben nem haladt. Lehet, hogy az újabb kor igényeinek és tetszésének alkalmasabb alakokat hoz létre, de ami az igazi műérték emeli, azt a régi századok drágaságai közt találjuk föl. A modern szakértők nem győzik magasztalni az ily antik munkákat. Teljes összhangban találják az egyes részek arányos méreteit az uralkodó stílussal. Egyszerű, de mégis elragadó kivitelük szépséget, erőt lehel. A napnak vannak foltjai, ezekben homályos alakítás nincs.

Hasztalan utánozza a jelenkor pártatlan vonásait, eltörlődnek az izgatott és gyors kezek alatt. A régi zsáner megközelíteni nem lehet.

Bármennyire gondolják vissza azon percekre, midőn eredeti, remek alkotások előtt művelvétel éreztem, oly időpontot nem látok, mely annyi bájjal halmozta volna el lelkemet, mint e tárgyak. Munkácsi eredeti „Ecee Homoja” nem gyakorolt rám oly mély benyomást.

Találkozunk a vidéken is régi ötvösművekkel, de ezek mind fiatalok az etruszk múzeum tárgyaihoz. Szeben környékén, az egyes századok egyházi kincstárát szép alkotások díszítik. Ezelőtt négy évvel azon szerencse ért, hogy egy társasággal Székesfehérvár lángajkú

nítóság, a kik a Genezaret tavi sajkán ingadozunk, s kérjük meg jó Főpásztorunkat, bölcs vallásügyi Miniszterünket, de most, hogy a kepének valamelyes formájában való átalakítását eszközözzék; mentsenek meg a néptől s őket is a nagy tehertől, s megállapított fizetésünk minimumát biztosítsák igazságoss megoldás utján.

Végül szolgálatot vélek tenni, különösen fiatalabb paptársaimnak, midőn az 1804-ben Nagyszebenben Mitrowszky alírásával kiadott kepe konstitúciót, a hozzá csatolt „Jegyzékkel” együtt szóról-szóra pontonként — amint itt következn fog — felújítom, illetve ismertetem.

(Vége köv.)

Székely.

A moloch.

Folyó hó 19-én Marosvásárhelyre mentem az alkohol moloch ellen tábor rendezni:

Maroszentgyörgyön át menve az országot sáncában egy circa 900 literes szeszcs hordót látkok lyukadt oldalal. Sokan álltak körül, szánomat megállítva kértem: mi történt itt? Felfordult a szekér — mondják — és ezen spirítuszszal telt hordó a sáncba gurult, kilyukadt az oldala, sok szesz kifolyt, több mint fele elfolyt volna, ha hirtelen esebekket nem hoztunk s fel nem fogtuk volna, így is vagy 100 liter elfolyt.

Nem szoktam senki kárán örvedeni, de megvalloem és nem tagadam, hogy a jelen esetben bizonyos jól eső érzés fogott s a gondoltam magamban: úgy kell neked átkozott alkohol moloch bálvány, téged látlak az út sáncában fetregnem és nem szreencsétlen áldozataidat. Elég sokszor láttam úgy is szegényeket.

S mondam az atyafiaknak: látják ha az a nagy hordó szesz mind ott elfolyt volna, sok szegény felebarátunk mérgezésétől ment maradt volna.

Bár mind elfolyta, a mit étel főzésre, gé-

püspököt, dr. Prohászkat, mint esztergomi spiritualist a kies fekvésű Nagydisznó közsébe kísértem. Kirándulás volt, de azért a mulatságos jót össze lehetett hozni a hasznossal. Az ismereteket bővíteni bárhol is lehet és mi ezen problémát az evangélikusok egyházi kincstárban akartuk megfejteni.

Szivesen fogadtak. Mutattak különböző alakú kelyhek, kisebb ciboriumot, egyedül álló paténákat. Utóljára két föltűnő szép egyházi tárgy került elő a Wertheim kasszából. — Nagyobb monstancia volt az egyik, remek ereklyetartó a másik.

Mindnyájan csodálva néztük az emberi kez művészi nyilvánulását és úgy titokban Prohász-kára is tekintettünk. Arca egész átszemleült a nézésben. Mintha nem is e földről lett volna, úgy állott ott mozdulatlanul, okos szemével hosszasan a két műtárgyat szemlélve.

Gyönyörködünk valóban a szakértő élvezetében. És ha vidéki kincsek (százezer koronát ígérték az ezredéves kiállításon értük) ennyire lebilincselik a figyelmet, mit idézhetnek akkor elő a pápai etruszkmuzeum őskincsei. A fenséges munka és nagy érték előtt érzem gyengeséget. A benyomásokat leírni nem lehet, nézze meg aki csak teheti és azután figyelje meg önmagán.

A tavaszi nap, melyet egy felhő kissé elhomályosított, pillanatra betűzött és megvilágította a sok arany és nemeskővet, mint a tenger alá szűrődő világosság az igaz gyöngyöt.

(Folyt. köv.)

T. K.

pek hajtására fel nem használnak. Mert látják az azon átkozott bálvány, melynek az emberek legtöbbet áldoznak és a melynek legtöbb ember áldozatul esik. Ugy van biz az istállom, tiszta igaza van — mondák — de sajnáljuk a szegény fuvarost. Én is sajnálom a fuvarost, de az intés az ő számára is, hogy ne áljon be méreg hordozónak. Lássom tisztességes kereset után. Ha senki sem állana be ezen méreg szolgálatába, fele baj sem lenne a világon. Bár az alkohol szolgálai kezdenének mar valahára sztrájkolni, de ezek bezzeg nem sztrájkolnak. Nem olvastam még, hogy ez vagy azon szeszgyár vagy sörgyár munkásai sztrájkoltak volna, de még a pálnka butikosok, koresmárosok és vendéglősök sem.

Én és 1700 szövetséges társam azt akarjuk, hogy a szeszcs italok ivói kezdjenek már valahára sztrájkolni s már vagy 700-an egészen sztrájkolnak, a többi ezer a pálnkával szemben sztrájkol.

Látják, maguk is mind beállhatóak közénk sztrájkolni s ha ezt egész Maroszentgyörgy község megtenné, nem szegényednének napról-napra s nem kőtyavetyelnék el drága földjeiket. Éppen most jött velem egy nagyernyei, egész tartózkodó a pálnkától, hogy a licitáción birtokot vásároljon itt Maroszentgyörgyön. Gondolkoznak és álljanak be társaságunkba; amit úgy hívunk magyarul: mindig józanok társasága. Figyelemmel meghallgattak, bámultak s néma csendben állottak a megsbesesült szeszcs hordó mellett. Én pedig tovább szánkáztam, fenhangon meghagyva nekik, hogy minél előbb a mindig józanok társaságába jelentkezzenek.

Az a nagyernyei mindig józan ember pedig orruk elül megvette a falú mellett kitűnő talajú földet, vekását (200 öl) 70 koronába számítva, a mi Nagyernye községben éppen kétszer akkora értékű, t. i. 140 korona.

Pálnkázó község minden nap veszíti a talajt lába alatt.

Egy tekintélyes vegyes vallású községben képviselői gyűlést tartanak. Jelen van a Tiszteendő és Tiszteletes is. A község dúsgazdag bírója nagy önérettel és megelégtültséggel jelenti, hogy az 1906. évben a község koresmája minden költséget leszámítva 1935 K. 40 f. tiszta hasznót hajtott. Szép, igazán szép, mondák a község atyai.

Megjegyzendő, hogy a Tiszteendő absztinens, a Tiszteletes pedig temperans. A Tiszteletes így szól: mit mond ezen szép jövedelemhez a Tiszteendő Úr? Hát én csak amondó vagyok, hogy biz a nem szép, hanem igen is csunya jövedelem, nem örvedetes, hanem elszomorító, annál is inkább, mert a községi koresmán kívül még három koresma van és mily nagy kidobott összeg után jön azon jövedelem és éppen a munkás osztálytól nagyobb részben. Nem hiába vándorolnak a székely atyafiak Rómániába, meg Amerikába, nem hiába hulnak el annyian idő nap előtt, kettő is agyon itta magát a mult évben is.

Indítványozom, hogy a temetőt nagyítsuk, hozzuk jó karba, keritessük be, hogy legyen elég hely és lőhessen a bekerített temetőben a sírokra virágot ültetni, hogy a sok virágos orru atyafi a rövid földi lét után kényelmes helyet kapjon és porladó pora se nélkülözze a virágot.

S íme a hamisok nem fogadták el az indítványt, mert az sokba kerül, nincs mód. Kegyelet ide, kegyelet oda, de pálnkára kell a pénz, mert Ábrahám úr is azt mondja: miért él az ember, ha nem is iszik, úgy is csak egyszer élünk.

Igy néznek ki a mentés alatt levő székely községek kisebb-nagyobb mértékben.

Ha a pálnkától meg nem mentjük, a székelység 50 százaléka két három évtized alatt elzüllik, tönkre megy, földönfutó lesz. Ezt számtani pontossággal ki lehet számítani. Itt csak az abstinencia segíthet. Aki ezt tagadja, próbálja megéafolni. Azért tevékeny, szorgalmas munkára fel!

Szabó György.

H I R E K.

Sajtó-paraziták. — Gögös demokraták.

„Olyan államban élni, ahol közpréda tárgya a magánember becsülete, nem érdemes.”

E jellemző szavakat Polónyi Géza igazságügyminiszter mondotta a magyar parlament jan. 21-iki ülésén, amikor a tervezett sajtóreform ügyében a meg-megújuló támadásokkal szemben újabb felvilágosítást és minden becsületes embert meggyőző magyarázatot adott.

A sajtószabadságért nemesen és ideálisan lelkesülő embereket ugyancsak kielégítőleg nyugtatta meg az igazságügyminiszter e szavaival: „... az én törekvésem, hogy megmaradjon a sajtószabadság, de pusztuljanak el a paraziták és a becsületrablók.”

Ki ne örvendene e nyílt férfias kijelentésnek? Kik? Hát a paraziták és becsületrablók, akik pedig nagyon sokan vannak és az álliberális korszak alatt úgy elszaporodtak, mint nyári eső után a gomba,

és miattuk csakugyan már-már nem érdemes Magyarországon élni és a közélet munkájában részt venni.

Ideje volt tehát ezeknek a becsületrabló parazitáknak hadat üzenni.

Még csak kilátásba helyezte az igazságügyminiszter a parazitáitörő por széthintését s az apró vérszopók már is prüszkölnek.

Hihetetlen mennyiségben rajzanak elő sőtét oduikból s bámulatos egyetértéssel intézik rohamukat a kiszemelt áldozat ellen. A közös veszedelem tudata egy táborba hozza a paraziták legkülömbözőbb fajtáját.

Csipnek, szürnak, szívnak, marnak, esznek, lakmároznak. Mindezt a szent szabadság nevében. Az „óh szabadság” nevében nekik minden szabad: egyéneket, családokat, államot tönkretenni, — de ellenük védekezni, már az a szabadság letiprása.

Dühöngő feljajdulásuk a legerősebb bizonyíték a mellett, hogy soha egyetlen fogalommal sem éltek annyira vissza, mint a szabadság fogalmával.

Jól van! Ennek nevében egyszerűen álljanak össze a becsületes emberek is (talán még mindig elég nagy számmal vannak) s üssék le, vágják le, dobják tűzbe, vízbe azokat a tisztelt parazitákat, akik emberi bőrbe bujva orozkodnak, akik megtépasszák a női becsületet, akik feldulják a családok nyugalmát, akik melegágyat vetnek az erkölcsstenesség minden fajtájának, akik mocsokkal mázolják a közért dolgozó férfiakat, akik egész társadalmi osztályokat zudítanak egymás ellen, akik minden néven nevezhető aljasságra kaphatók — a baksisért. A tollnak ezen veszedelmes kalózai — kellő baksisért — képesek az erkölcsi trágyadombokat beara-nozni, a hóféhér liliomot berondítani.

Bizony szájkosár kell ezekre, hogy ne tudjanak üvöltöni; bilincs a lábukra, hogy ne tudjanak futkázni szimatra; bilincs a ke-

zükre, hogy ne forgathassák a tollat undok céljaikra.

Persze ez nekik sötét reakció!

No hát akkor az is reakció, ha a tolvajt a lopott holmival nem engedjük szabadon futni, ha a gyujtogatni készült munkája közben lefeljük, ha a gyilkolni akarót vérengzésében megátoljuk.

Hiszen a paraziták felfogása szerint mindez a szabadság korlátozása.

Polónyi azonban kemény ember. Nem hagyja magát terrorizálni, mert tudja, hogy a tisztességes sajtó, a becsületes emberek csak örvendenek annak, ha a takszative felsorolt sajtó utján elkövethető gazságok ellen becsületes szándékú preventív intézkedéseket tesz. Tegye meg! Itt az ideje a magyar sajtó megtisztításának. Az igazi szabadság csak nyerni fog vele.

A csahosok sietnek élni még meglévő korlátlan szabadságukkal. Kegyetlenül rontanak hát Polónyink. Mindenki azt hitte, hogy a Halmos-féle nyilatkozat lezárta a megindult politikai hajszát. Dehogy!

Olyan könnyen nem engedik el áldozatukat a csahos demokraták. Újabb és újabb alakokat sorakoztatnak fel nemcsak a könynyelműen világáig dobott, de visszaszívott vádakat fenntartására, hanem újabbakkal való megtoldására. Előbb a „Magyar Szó” szerkesztője állott elő szemérmetlenül összehordott gaz vádakkal. A demokraták azt hitték, hogy beugratják az országot. Csalódtak. Ma már mindenki tudja ebben az országban, hogy a Magyar Szótól piszkoltatni — dicsőség és tisztesség; dicsértetni — becsületsértés.

Nem is vetett hát ügyet reá senki.

A hajszoló demokratákat ette a méreg. Még is csak keményesontú legény az a Polónyi. Sorra kitérik a marcangoló demokraták foga benne.

Mégis újból próbáltak. Kapóra jött a Lengyel Zoltán dolga, aki Ugron Gábor szerint a saját fészékét berondította. A demokraták tudták, hogy ezt a szerencsétlen temperamentumu, kizárólagos, egyedüli tisztaságban kéjelgő 48-as politikust a párt kifogja akolbólítani. Felhasználták hát a sértett Coriolánus haragját. Őt úszították Polónyira. Megtette a vádakat halmozva és tetézve. Polónyi aktákkal igazolta magát pártja előtt. Igazolását elfogadták. Lengyel Zoltánt pedig kitésekkelték.

Mindazonáltal nem gondoljuk, hogy a demokrata hajszának vége szakadjon.

Polónyi ugyanis tárcája tárgyalásánál egyik beszédében olyan kijelentést tett, amely állandó harcra ad táplálékot közte és a demokraták közt, akik egy kissé nemzetközies is, nagyjában szabaddómfesek és egészükben zsidók.

Mit is mondott Polónyi?

Érdemesnek tartjuk ideiktatni. Hadd hallja meg mindenki egy sokat forgott és sokat tapasztalt politikusi véleményét arra nézve, hogy honnan látja a veszedelmet növekedni Magyarországra ellen.

„En azon elv mellett akarok szolgálni, hogy amint igaz egyesekkel szemben az, hogy a memento mori szolgájon nekik törvényül, úgy a nemzetek életében egy törvény van: memento vivere. Igen, ennek a magyar nemzetnek és intézményeinek élni kell tovább s nem fogják elpusztítani azok, akik fajunk és hazafiságunk ellen törnek. Tudom lesz még támadásokban részem bőven, de szívesen hozom meg a türelemnek azt a keresztényi áldozatát, hogy itt fogok állani azért, hogy az én testemen keresztül, az én áldozatom révén menekülhessen meg Magyarország olyan elemektől, amelyek végpusztulással fenyegetik.” Legyen uralmuk szavának, az egész Európa üdvözölni fogja.

Krix-Krax.

— **Izsóf Alajos**, a **Zászlók** jeles szerkesztője Gyulafehérvárt tartózkodása alatt 23-ikán d. u. a gimnázium felsőbb osztályú tanulóinak egy szép, lelkesítő beszédet tartott, melyben három markans vonással rajzolta meg az igazi keresztény magyar ifjú alakját.

— **Tanítói kinevezések.** Bartha Borbála csiksomlyói okl. tanítónő Csikesomortánra rendes tanítónőnek, — Luka János marosvásárhelyi okl. tanító Bööre kitanítónak kinevezettek. — **Dragomér Kis** András ozsdolai s.-kántortanító állásán véglegesítettet.

— **A második szombati összejövetelben** is elég szép számban vettek részt Irodalmi Társulatunk tagjai. Ezúttal Pál Antal társulati elnök mutatót fel reszleteket egy kézírásos paskillusból, mely — ami magánvéleményünk szerint — körülbelül az abszolutizmus korából való. A paskillus írója, aki szavainak megválogatására egyáltalában nem törekszik, dühös protestáns lehetett, mert a katolikusoknak, főleg a barátoknak gyakorta gyűr egy-egy gorombább galuskát. A paskillus különben a székely vármegyékre s az erdélyi nevesebb városokra mond hol találobb, hol szintelenebb kádenciákat.

Az érdekes szemelvények után a tagok nevezetesebb napi kérdéseket vitáltak meg, melyek folyamán felvetődött annak az eszméje is, hogy a tagok hajlamaik szerint bizonyos szellemi területeket vegyenek munkába, figyelemmel kísérvén azoknak irodalmát, fejlődését, újdonságait, hogy ezekről a szombati összejövetelek alkalmával beszámoljanak.

Ezen az összejövetelen részt vett Hermann Antal, az európai híri tudós is, aki az Irodalmi Társulat alapítójaként is jelentkezett s megígérte, hogy a társulat felolvasásain munkás részt fog venni.

A tudós megjelenése és becses ígéréte természetesen nagy örömet keltett a társulati tagok közt.

— **Pro memoria.** Az Erd. r. kath. Irod. Társulat legközelebbi nyilvános felolvasó ülése február hó folyamán lesz. Ezzel kapcsolatban figyelmébe ajánljuk a társulat m. t. tagjainak azon alapszabállyal előirt kötelezettséget, hogy minden tag évente legalább egy felolvasásra szánt munkát tartozik a társulathoz beküldeni. — Ideje volna, hogy a tagok ezen vállalt kötelezettségüknek az eddiginél nagyobb arányban feleljenek meg.

— **Alsófehérmegye főispánját,** Kemény Árpád bárót súlyos családi gyász érte, amelyben édes testvére Ilona, Mattencsleit János báróné, f. hó 15-én hosszas és súlyos szenvedés után életének 44-ik évében családi birtokán Girókután (Szilágy vm.) elhunyt. — Főispánunk gyászában az egész megye osztozódik.

— **Halálozás.** Ditrői Csibya Tamás nyugalmazott genlecei plébános, szentszéki tanácsos, keresztényi papi türelemmel viselt hosszas szenvedés után a szentségek áhitatos felvételével folyó 1907. évi január hó 18-án esti 6 óra körül elete 62 ik, papságának 38 ik évében az Urban esedesen elhunyt — Ditrón. A megboldogult hült tetemei f. hó 21-én délelőtt az engedelmű szentmise áldozat bemutatása után helyeztetek örök nyugalomra. Emléke legyen áldott! Az örök világosság fényeskedjek neki!

— **Egy kurta erdélyi Státusgyűlésnek még kurtább folytatása.** A Közmuvelődés multkori számában közöltem a XIX. század egyik röviden tartott Státusgyűlésének jegyzőkönyvi kivonatát; ez alkalommal közreadom a kilenced napra tartott gyűlés jegyzőkönyvét betűszerinti másolatban.

E jegyzőkönyv ekképen szól:

„E folyó 1811. Esztendő Juliusnak 30-ik napján tartott az Nemes Ország Közönséges Gyűlésére egybe gyűlt Mgos és Tekéntetes Katholikus Státusoknak Gyűlése.

Az Erdélyi Gubernator Mgos G. Bánffy György Úr eó Excellentiájának elől ülése alatt, és Szálláson, ahol is jelen voltak:

Erdélyi Püspök Mártonffy Jozsef.

Thesaurarius G. Bethlen Jozsef.

Gublis Cons.*) Koszta István.

„ „ „ G. Mikes János.

„ „ „ Horváth Antal.

Ns Alsó fejeér Vármegye fő Ispánya G. Haller István.

Ns Zaránd Vgye fő Ispánya Hollak István.

Ns Udvarhelyszék fő K. Birája B. Henter Antal.

Ns Csik Szék fő K. Birája Sándor Mihály.

Ítlő Mester Cserai Farkas.

Fiscalis Director Turi Jozsef.

Mgos K. Tábla Assesora Sándor János.

„ „ „ B. Bálint Ferentz.

Gublis Secretarius Vajna Dávid.

„ „ „ Csedő László.

„ „ „ Halmágyi István.

„ „ „ G. Bánffy Jozsef.

Mgos K. Tábla Super. Assesora Cserai Miklós.

„ „ „ Székely Mihály.

A követek közül: Kovács Ferentz, Cseh Jozsef, Szentkirályi Mihály, Peille Ventzel, Lusniza Miklós Atyánkfiai.

A közelebbi Ülésen tett határozásnak Következéseül A Püspök Úr eó Excellentiája, az három recepta Religiobeli Státusoknak az Mátrimonialis Perekre nézve készített és az Ns Ország Rendjeihez bé adott munkájokra Készített feleletét bé adván, el olvastatik.

„Köszönettel fogadják a Mgos és Tekéntetes Catholicus Státusok a Püspök eó Excel-

*) Összevonva: Gubernialis Consiliarius-ból.

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, vialádeket, ejjei izzadást

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlv.

Mint hogy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche”

Kapható orvosi rendelre a gyógyszerárban. — Ára üvegenként 4.— korona.

lentiájának e tárgyban készített munkáját, de minthogy abban némely igazításokat kívántak még tenni, a Gubernátor Úr eó Excellentiájá az azon munkát magához vévén és annak megigazítását, s tisztaba való le iratását magára vállalván, úgy nyilatkozhatta ki magát, hogy azt eó Excellentiájá fogja be adni az Ns Országos Rendjeinek... s ezzel vége lön ama kor viszonyait jellemző, legkurtább Erdélyi Státusgyűlésnek.

Közli Dr. Cs. B.

— **Népszerű előadások.** Apponyi A. kultuszminiszter egyik legutóbbi körrendeletében felszólította a középiskolai tanárokat, hogy városaikban rendezzenek a nagyközönség számára ismeretterjesztő ciklusos előadásokat. A gyefehérvári főgimn. tanártestülete a leirat ügyében tartott értekezletén örömmel konstátálta, hogy a miniszter által óhajtott irányban már jó régt óta dolgozik, amennyiben több mint 10 éve annak, hogy egy télen népszerű felolvasások címén 7 előadást rendezett részben mások bevonásával. Sőt e célra társaságot is szervezett. A társaság úgyan lassanként elaludt, de nem a tanárok ilyen irányú működése. Pár év óta ugyanis a Kath. Legényegyesület és a Kath. Kör felolvasó estjein oldja meg a miniszter által kitűzött feladatot. Ez okból tehát a tanártestület úgy határozott, hogy az idei téli szezonban már megmarad a korábban kijelölt határok között — a jövőre azonban, amennyiben a közönség körében talajra talál, a legnagyobb buzgósággal és készséggel fog 10—12 pontból álló ciklusos előadásokat tartani.

— **Jótekonycéli estély.** A Geszvári oltár-egyesület idei második jótekonycéli estélyét f. é. febr. 2-án este 8 órakor a város háza nagy dísztermében tartja a következő műsorral. 1. Kellemes társalgó, előadják Wuid Anna k. a. és Lengyel András úr. 2. Heiser W. „Pusztai sik” solo, éneklő Medve András, zongorán és hegedűn kísérik Auer testvérek. 3. „Szabad előadás” tartja Szemlér Ferenc tanár. Székelyudvarhelyről. 4. J. B. Viotti: Concerto Nr. 23. G. dur előadják zongorán Silbernagel zenetanár úr, hegedűn Mezey Ödön úr. 5. Lévay Gy. „Üzent az Úr” szavalja * * * 6. a. Gonoud „Ave Maria” Bach praeludiumához I. b. G. F. Händel „Largo” zongorán és hegedűn előadják Auer testvérek. 7. „Monolog” előadja Burger Arthur tanár Székelyudvarhelyről. Helyárak: I. hely 2 kor. II. hely 1 kor. 40 fill. III. hely 80 fill. Állóhely 60 fill. Karzata 40 fill. Oltár-egyesület.

— **A gyulafehérvári Kath. Legényegyesület** január hó 20-án tartotta második népszerű előadását a szokottnál nagyobb közönség előtt, amely ezáltal valóban zsufozásig megtöltötte az Európa szálló dísztermét. Az elnök Herrmann Antal egyetemi tanárt nyerte meg az előadás, aki Krisztus Urunk hegyi beszédjéből kiindulva hatásosan fejtegette az emberi boldogságnak mibenlétét és föltételeit, majd élelken vázolta mai társadalmunkban az iparos ember helyzetét, rámutatott fontos munkájára a független nemzet jövőjének kiépítésében és a maga boldogulásával kiválóan közvetítő szerepére a közjólétnek emelésében. Igazán az egyesület szándékai szerint való előadás volt ez; értékét különösen emelte az a mély vallásos érzés és Krisztus szellemében való gondolkodás, amely mint nemes ércen a drága zománc, az egész fejtegetésen végig vonult. Feszült figyelemmel is hallgatták minden szavát, s az előadás végén zajos tetszésnyilvánítással adózták a minden hasznos és jó dologért áldozatos nagyhírű tudósunk. (Az érdekes előadást lapunk

sámára átengedte a kiváló szerző. Szerk.) — Ezután következett Andreásny „Katonásan” c. vígjátéka. A szerepek mind jó kézben voltak, hogy az ember megbámulhatta ezeknek a képzett iparosifjaknak intelligens ügyességét. Az öreg Gárdai nyugalmazott őrnagyot mindenben híven alakította Oprea Gyárfás, Jolán és Olga unokahugait, temperamentumosan személyesítették Müller Annuska és Deutsch Jolán, külső magatartásukkal a színpadon ügyes újságírók voltak Hankó Endre és Pászko János, de hogy Gyuri a privát-diner szakasztott mása az ideális inasnak oly sok derűtséget keltett, az Gedő Mihály érdeme. A közönség viharos tapsal jutalmazta az ügyes játékok. Így tehát a legényegyesület második népszerű előadása erkölcsileg fenyesen, de meg anyagilag is nagyon jól sikerült.

— **Pártiroda mint legelő.** Esztergom-megyében a hazátlan szocializmus vérmes reményekkel fölbujtogatta a gazdasági munkásokat, akik ellen most a gazdák érdekes módon szövetkeztek. Támogatásukra fölkeresték a községek képviselőtestületeit. Erre Köbölkút község képviselőtestülete határozatilag kimondta, hogy a szocialdemokrata szellemű barmt nem engedi a közös községi legelőre, hanem — amint a határozat ajánlja, — hajtásák a barmaikat a pártirodába légelni.

— **Pásztorjáték.** Egy kissé megkészt tudósítás jelenti: Mult év karácsony ünnepén Jobbágytelke községben karácsonyi pásztorjátékok adtak elő az iskolás növendékek. Színre került Mohl Adolf „Jézus születése” című darabjának mind a három része: A pásztorok, A három királyok, és Aprószenetek. A darab közki-vánatra az ünnepek alatt többször előadott, melyet a vidéki intelligencia is szép számú megjelenésével tüntetett ki. Az anyagilag is szépen fejlődő pásztorjáték nagy hatással volt a község karácsonyi erkölcsi életére, mely koromban üző unalom helyett kedves, szép és tanulmányos szórakozást nyújtott a látogatóknak. A befolyó jövedelem iskolai tanszerek beszerzésére fordították.

— **A gyulafehérvári Kath. Legényegyesület** f. évi febr. 3-án (vasárnap) az építendő egyesületi ház alapjának javára az Európa szálló dísztermében tancmulatsággal egybekötött színelőadást rendez. Belépő díjak: Oldalszék és az első 3 sor 1 kor. 20 fill. IV—VI. sor 1 kor. a többi sorban 80 fillér. Állóhely 60 fillér. Kezdeté este 6 órakor. Jegyek előre válthatók Schäser Ferenc papirkereskedésében. Színre kerül: Örült-e vagy szent? Dráma 3 felvonásban. Irta: Echegaray József; spanyolból fordította: Huszár Vilmos. Személyek: Don Lorenz de Avendano Szotyori József, Angella neje Bájner Mariska, Ines, leánya Müller Annuska, Almonte hercegné Kudler Marici, Juana, Bigner Ida, Don Tamás Pászko János, Bermudez, orvos Nyágyai Jenő, Braulio Oprea Gyárfás, Benito Gedő Mihály, Inas Szatmári Sándor.

— **Értesítés.** A különböző újságokban megjelent verseimet, kötetbe gyűjtve, kiadom. A könyv előfizetési ára: 2 K. lesz, mely összeget alólrít címére f. évi márc. 1-éig kell beküldeni. A verskötet május hóban lát napvilágot. Minden 10 gyűjtött példány után a gyűjtőnek 1 ingyenpéldánnyal szolgálom. A kisgazdák számára az előfizetés díja 1 K. Kerelőszentpál, 1906. jan. 24. Földes Zoltán, néptanító.

— **A marosvásárhelyi Kath. Legényegyesület közgyűlése.** A marosvásárhelyi Kath. legényegyesület folyó hó 20-án délután 3 órakor tartotta rendes évi közgyűlését Dr. Szilveszter Ferenc egyesületi elnök vezetése alatt, ki tartalmas beszéddel nyitotta meg a gyűlést.

Élénk vonásokban jelezte a Kath. legényegyesületet hivatását, mely abban áll, hogy az iparos legényeket a vallásrökösös életben megtartsa, bennük az egyedül boldogító jézusi szellemet ápolja, megerősítse, tovább fejlessze. Megóvja a világ romboló szellemétől.

Örömmel üdvözli az alkoholelles szöveteg jelenlévő elnökét Szabó Györgyöt és Dr. Szilágyi János orvos urat, ki szíves volt a nevezett szövetség nevében a gyűlésen előadás tartást véget megjelenni.

A megnyitó után Dr. Szilágyi tartotta meg alkoholelles előadását. Világosan, megkapó vonásokban tüntette fel az alkoholt, annak eredetét. Az emberek vonalmát írta és hogy miképpen csalogatja az embert, kis mértékből hogyan lesz nagyobb mérték, a jó kedvből tobzódás és visszás, veszedelmes állapot. Orvosi gyakorlatából vett példakkal mutatta be az alkohol káros hatását az emberek anyagi és erkölcsi állapotára és testi szervezetre, valamint szellemi képességére.

A népes gyűlés minden tagja a legnagyobb figyelemmel hallgatta a tudós emberbarát alapos fejtegetéseit, mindenben igazat adott, mit élénk éljenzéssel fejezett ki.

Dr. Szilveszter Ferenc megköszönte a doktor úr szíves fáradságát, igézte, hogy az egyesület arra fog törekedni, hogy a hangoztatott józan elveket a gyakorlati életben megvalósítsa, kérte az orvos urat, hogy felolvasását boessá az egyesület rendelkezésére, hogy mihelyt az egyesület anyagi helyzete engedi, azt kinyomassa.

Ezután Szabó ismertette az alkoholelles szövetség célját s kérte a gyűlés tagjait, hogy társadalmunk legveszedelmesebb ellenségével szemben vegyék fel a harcot.

Az elnök indítványára a gyűlés egyhanglag elhatározta az Alkoholelles egyesület második osztályába belép és számuzi az átkozott pálinkát.

Az egyesület tagjai szíves készséggel fogadták az alkoholkérdésben felvilágosító repülő lapokat „Miért lettem absztinens” címűeket, mely az Alkoholelles egyesület által van kiadva.

A Kath. legényegyesület 1906. évi működéséről számolt be a nagyszorgalmú titkár terjedelmes jelentésében.

A mult évben szerezte be és nagy ünnepelességgel szenteltette fel a gyönyörű egyesületi zászlót, testületileg jelent meg többször a főtemplomban tartott isztisítiszteleteken s nagyvett ünnepek alkalmával. Dalárdájával részt vett többször a szent Antal estélyeken.

Több sikerült estélyt és mulatságot rendezett. Bemutatta, hogy a Kath. álláspont fentartása mellett is lehet tisztességesen üdülni, mulatni, még víz mellett is.

Szomorú pontja a jelentésnek az, hogy több tag azért lett kizárva, mert a 40 fillér havi tagsági díjat nem fizettek. Több mint valószínű, hogy az ilyenek alkoholra dobják ki pénzüket.

Iám az alkohol mennyire akadály minden jónak. A jelentésben részvételesség is volt említve. Hát ez is nagyon elszomorító, annál elszomorítóbb, mert a szocialdemokraták bezeg nem részvételemek, azok ugyancsak pártolva vannak.

Haladnak is előre rohamos lépésekkel. A Kath. legényegyesület a városokon valóóság keresztény szocialis várpointok a mai pogány világban es mégis a keresztények érzéketelemek, részvételemek! Hová vezet ez? Fájdalom a társadalmi bomláshoz.

A pénztáros jelentéséből kitünt, hogy az egyesület türhető anyagi helyzetben van, de tetemes tagsági hátralek volt feltüntetve. Itt is

önkéntelenül azon kívánság tulult előtérbe: keresztény józan takarekosság és a jóra áldozatkészség jöjjön el a te országod!

A tisztviselői kart élükön a derek népszerű elnökkel egyhangúlag élénk éljenzés között megválasztották. Jól esett tapasztalni, hogy az iparos legények a papelnökben teljes jóakarati atyát látnak és tisztelnek s nem győznek eléggé hálálkodni odaadó buzgó fáradozásaiért. S mi lehet ennél szebb és felemelőbb?

Azon hő kívánsággal hagyjuk el ezen kedves kört: bár minden erdélyi városban is lenne ily kath. legényegyesület, hol iparosaink jézusi szeretetet találnak és szívnek magukba.

S nem tudjuk okát találni, hogy miért nincs így. Már itt az ideje, hogy a keresztény társadalom ezt nemcsak kérje, hanem egész határozottan követelje. Ha tovább is tespedünk, lustálkodunk, egymással torzsalkodunk az egyöntetű, öntudatos keresztény tevékenység helyett, maholnap elveszítjük iparos osztályunkat, a pogány szocializmus rideg karmai közé.

Sapientia sat.

A faluról a jó kath. szellemű fiúk bemennek a városokba iparos tanoncoknak s mikor legények lesznek, kész vállaltalanok kevés kivétellel. Miért? Mert nincsenek tanoncothonok. Azokkal az inasokkal vagy nem, vagy felületesen törődik az illető plébánia. Ünnepeken haza járva a romboló elveket behurcolják a még vallásos földműves nép közé is. Valóságos szellemi járvány terjesztők!!!

Ezen segíteni kell!

És pedig úgy, hogy minden falusi plébános tartsa nyilván, hogy hűveinek gyermekei melyik városban tanonok, jelentse ezt be az illető város plébánosának, aki gondoskodik, hogy mindenik a tanoncothot szorgalmasan látogassa és követelje a szülőktől, hogy gyermekeiket a tanoncothonba tereljék; a legényektől is követelje, hogy a kath. legényegyesületnek okvetlenül tagjai legyenek. Nyilván kell tartani ezeket is és érdekükben az illető városi plébánossal lépjen összeköttetésbe. Beismerem, hogy mind ez nehéz dolog, de nem lehetetlen. Már odajutottunk, hogy földműves hűveink fiait vissza kell tartanunk az iparos pályától, mert szerencsétlen vállaltalan szocialisták lesznek, kik a dorbézolásban, erkölcstelen életben keresik boldogságukat, a részegeskedésért lemondanak mennyországi jusukról is.

Pastores vigilate!

Benevolus.

— **Az uralkodók tudománya.** Sokan gondolkoztak már azon, hogy az uralkodók mit is csinálnának akkor, ha egy világfurradalom megfosztaná őket trónjukról. Egy újság azt mondja, hogy az európai uralkodók nem esnének kétségbe és nem halnának éhen. Románia királynéja például, a ki Carmen Sylva néven könyveket ír, most is annyit keres írásával, mint akármelyik elsőrangú regényíró. Az orosz cárnak lágy és iskolázott tenor hangja van s ha arra kerülne a sor, mint énekes is megtudná keresni a kényerét. A fiatal olasz királyné nyolc nyelvmesternő a világ bármely részén megéle. Edvárd angol király első rangú szivar- és borszakértő s ezért válogathatna a jobbnál-jobb ügynöki állások között, Portugália királynéja okleveles orvos s ezért nem kellene nyomorognia. Vilmos császár költő, zeneíró, színész, hajóépítő, köedénygyártó, löszakértő, festő, könyvkötő, szónok, szabó, szobrász, borbély, földműves és fogorvos egy személyben. Neki tehát legkevesebb oka van a félelemre. Vagy ki tudja! A ki sokat markol, keveset szorít!

— **Látványosság számba megy a „Millenium-telep“** Nagyöszön, Torontálmege, melynek nagy kiterjedésű ültetvényei minden évben nagyszámú szőlőbirtokosok és érdeklődők által lesznek megtekintve, hogy annak mintakezelésén tanuljanak s azt hasznukra felhasználják. Minden szőlősgazda, ki egészséges, szép szőlőt akar, itt szerzi be oltványszükségletét. Művelkedettekkel ellátott magyar vagy német, vagy román vagy szerb nyelvű nagy főárjegyzékét a vállalat ingyen és bérmentve küldi.

— **Köhögés nem betegség.** Gyakran hallani ezen megjegyzést. De mily káros tévedés. Igaz, vannak emberek, akik köhögnek s mégis megöregednek. De mily gyakran támadnak a köhögés elhanyagolása folytán súlyos betegségek, nevezetesen tüdőbetegség, holott kellő időben annak keletkezése és terjesztése meggátolható. A köhögés tehát sohasem hanyagolandó el, hanem vegyük azonnal az ismert „Sirolin-Roche“ hatásos szert, mely nemcsak a köhögést szünteti, de az étvágyat is előmozdítja és a testerőt fokozza. Kapható a gyógyszerárakban.

CSARNOK.

Püspökmegei zsinat.

(Folytatás.)

25.

Aztán igaz, ami igaz. Sajnos felülről adták a rossz példát. Mert hát ha látták a papok, hogy van magyar bérnálás, magyar harangszentelés, alapkövetlet stb. gondolták, miért ne lehetne hát magyar keresztelés stb. Megpróbálták ők is, s mivel nagy meggyőzéssel látták, hogy így is megy, hát állandóan így is eslekedtek. A 48 as zsinat hirdet végzését ebben a dologban nem hirdettek ki kánonilag (ebből még baj lehetett volna), hanem szép csendesen nyomról-nyomra megváltoztatták. Most aztán nehéz és hosszantartó munka lesz ezt visszaesínálni. Pedig hát ez el nem kerülhető. A zsinati biztosok tehát ennek a rendkívüli munkának a keresztülvitelét ellenőrizték. Amint már jelezve volt, épen nem szükséges, hogy a zsinaton a püspök megnevezze őket; mert választás alá ezek úgy sem estek soha; mindig a püspök jelölte ki őket, és zsinati biztosoknak épen csak azért neveztettek, mert a zsinati határozatok keresztülvitelét ellenőrizték. A fődolog ebben az egész intézményben, — amennyiben a zsinatra tartozik, az, hogy a püspök a zsinatra kihirdesse ezt az eskümintát, a mely szerint fölesketi őket. Ennek a rendelkezésnek pedig kettős célja van. Az egyik, hogy lássa a papság, hogy semmi jogtalan, igazságtalan avagy méltánytalanul zaklató küldetésük nem lesz, hanem épen csak a törvényes rend felől való meggyőződés. A második az, hogy mivel ők jelentéseiket a már letett tiszti esküjökre való tekintettel és arra való hivatkozással lesznek kötelesek megírni: ezek a jelentések hiteles bizonyító erővel fognak bírni, elannyira, hogy ezek alapján akár a püspök, akár a Consistorium, akár a netalán felállítandó fejelemi bíróság, minden további vizsgálat nélkül sommásan, esetleg — in materia torpi, — ex informata conscientia hozott ítélettel fog eljárni.

Az ilyen zsinati biztosok személyének megválasztásában, a nekik adandó megbízás időtartamának stb. megállapításában a püspök teljesen a saját legjobb belátása szerint járhat el. Akár a tudósabb és megbízhatóbb szerzetesek közül, vagy akár a misziókat tartó, vagy lelki szentgyakorlatokat végző papok közül is jelölheti őket.

Ezt a jelölést publikálni egyáltalában nem tartozik: elég, ha az illetőnek meghatalmazó írást ad, hogy ott, ahol szükségesnek látná, felmutathassa s útját vágja minden ellenkező okvetetlenkedésnek. Így aztán majd hitelesen meg lehet tudni, hogy itt-ott mi történik.

Mert lám, régi dolog, hiszen a nagy római világbirodalomban is vigan praktizálták, hogy adó, kedvező hivatalos jelentés stb. rendszeren bement Rómába, máskülömben pedig volt rá gondjuk a tisztelt Praetor, Proprætor és egyéb Pontius Pilátus uraknak, hogy az Imperatorok a provinciákból ne tudjanak meg olyan dolgokat, amiket nekik tudni, — nem illik. De hiába van manapság vasut, posta, távirat, telefon stb. azért a régi jó prakszist ma is lehet vigan folytatni, csak tudni kell a módját. Nehogy azonban a fák az égbe nőjenek, azért létesítette a régiek bölcsesége a zsinati biztosok intézményét. Mert a római imperium lehetett ugyan arra berendezve, hogy a népet minél jobban nyuza, — de az anyaszentegyház viszont azért létesült, hogy a népet az örök üdvösségre vezérelje. Más lévén tehát a cél, egészen bizonyos, hogy másoknak kell lenni az eszközöknek is. És hát a főpásztor tiszte arra vigyázni, hogy alantaisi hogyan gondozzák a nyáját. Erre valók többi közt a zsinati biztosok is. Quod erat demonstrandum.

(A zsinati ügymenet leírása.)

Arról már volt szó, hogy mikép szokás a zsinat tárgyalási anyagát úgy előkészíteni, hogy magára a tulajdonképeni zsinatra már csak a záróbeszéd, a határozatok végleges szövegezésben való megállapítása, a választások megajjtása s pro coramide, mindezeknek ünnepléys kihirdetése marad.

A mi természetes is, mert hát hiszen a parlament is akkor tárgyal általában és akkor szavaz valamely törvényjavaslat felől, amikor ennek a szövege, indokolása stb. mindenfelekép elő van készítve s a megfelelő bizottsági tárgyalások rendjén jól meg van már rostálva. Azaz, ne annyira találjuk természetesnek, hogy a zsinat azért tárgyal így, mert hiszen a parlament is így tesz, hanem jusson eszünkbe, hogy a mélyen tisztelt parlamentek mindenfele Há z s a b a l y á r ó l, ha ráérne az ember, ki tudná mutatni, hogy bizony ez a §-is, meg ez a §-is, a zsinatok tárgyalási rendjéből van kölcsönvéve. Mert úgy áll a dolog, hogy amikor a népképviseltek fölmerültek a világtörténelmi hullámsz talaján, az egyházzsinati rendtartás már évezredek intézmény volt. Át is vettek belőle minden jót, — de azért teli torokkal kiabálták, hogy ósdi, avult, korhadt intézmény! Ez már rendszeren így szokás.

No de hát szoros rend és szigorú marsruta nélkül nem is lehet az olyan dolgot, mint egy megyei zsinat, jól megcsinálni. Szétfolyó vitaközönségnek, terjedő okoskodásoknak ott nincs helye. Drága ilyenkor minden perc; nemcsak moraliter pedig, hanem csendő érceben számítva is drága. Mert bármilyen körültekintéssel intézék is otthon a helyettesítést, annyi bizonyos, hogy a megyének oly sok papja, mint a mennyi egy zsinatra összegyűjt, huzamosabb időre távol nem lehet a plébániájától; márpedig oda vissza való utazással legalább öt napot a mostani első zsinatra számítani kell.

De világos az is, hogy annyi ember élelmezése, elszállásolása, s ami egyéb ezzel a dologgal jár, sok pénzbe és sok utánjárásba is kerül. Igaz, hogy ma már a könyvnyomtatás fölös példányain aránylag olcsón állítja ki a szükséges írásos tájékoztatásokat, de hát az is igaz, hogy mivel olyan régen nem volt zsinat

és így minden eziránt való gyakorlat és tradíció elenyészett, épen ezek a nyomtatás útján kiállítandó javaslat- és törvénytervezetek sok költségbe fognak kerülni, mivelhogy biz' azok vastkos terjedelműek lesznek.
(Folyt. köv.)

Szőlő
oltvá-
nyo-
kat

a legnemesebb

Csemege fajokban szállít, fajtisztaságot
laszókban a már ezek óta elsőnek és legmegbízhatóbbnak
ismert.

Küküllőmenti
első szőlőoltvány telep

tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes

Nagyküküllő megye.

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzéken található az ország minden részéből érke-
zett **elismerő levelek**, emellett minden szőlőültetők
megrendelésének megtevése előtt az ismerős személyiségektől
úgy szó, mint irásbeli bizonyítást szeretnénk magunknak
fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

Hirdetések

jutányos árban

felvételnek

e lap kiadóhivatalában.

Szakvélemények az Esterházy cognacról:

A magy. kir. műegyetem borászati laboratóriuma által hivatalo-
san megejtett és általunk tudomásul vett vizsgálatok alapján az

Esterházy cognacot

betegünknek alkalmaztuk és azt sikeresen használva mint
kitünő minőségű és a francia Cognacokkal vetekedőt, a
legjobban ajánlhatjuk.

Dr. Tauffer Vilmos egyetemi tanár. Dr. Stiller Bertalan egye-
temi tanár. Dr. Réczey Imre egyetemi tanár. Dr. Pertik
Ottó, egyetemi tanár. Dr. Kétyl Károly egyetemi tanár.
Dr. Angyan Béia egyetemi tanár. Dr. Poór Imre kir. taná-
csos, egyetemi tanár. Dr. Barón Jónás egyetemi tanár.

Az Esterházy cognac

minden előkelő fűszer- és csemege-kereske-
desben kapható.

Főpásztori körlevelek és másnemű könyvek,
avagy diszművek bekötését olcsó árban elvállalja, jól
és gyorsan eszközli

PAPP GYÖRGY könyvkötészete

G y u l a f e h é r v á r t.

A bekötésre szánt körlevelek jól csomagolva a legtávolabbi helyről is be-
küldhetők, a pontos összeállításért a vállalat felelősséget vállal.

Európa szálloda Gyulafehérvárt.

Teljesen átalakítva és renoválva.

Elsőrangú szálloda minden kényelemmel berendezett 30 szobával.

Étterem, kávéház. ☉ Villamos világítás. ☉ Fürdő. ☉ Telefon.
Társas kocsik. ☉ Kitünő konyha. ☉ Valódi borok. ☉ Kőbányai
sör. ☉ Előzékeny és figyelmes kiszolgálás. ☉ Mérsékelt árak.

Haas Vilmos, szállodás.

Felhívjuk a t. közönség becses figyelmét azon körülményre, hogy a **Közművelődés** jelen alakjában **hirdetéseket** is közöl.

Emélfogva tért nyer lapunkban az adásvételi ügylet iránti érdeklődés is, a mennyiben birtokok eladását, vagy vételét, haszonbérleteket, állások betöltését, árverések vagy árlejtések határidejét, ipari és kereskedelmi cikkek ismertetését és ajánlását célszerűen lehet eszközölni, — továbbá gyógyfürdők, nyári lakok, szőlőkertek, gyógyító és tápszerek, borok, ásványvizek és másnemű italok eladására vagy vételére és mindennemű szükségletek kielégítésére igen kényelmes módon lehet eladót, illetve vevőt találni.

Sikeresen lehet továbbá a **Közművelődésben** való hirdetés útján értékesíteni eladásra szánt könyvtárakat, irodalmi műveket, zeneeszközöket, festményeket, könyveket, képeket, újságlapokat, szobrokat fegyvereket, régi pénzeket, ékszereket, butorokat, háztartási gazdasági és más eszközöket stb. stb.

Hirdetési feltételeink a következők:

Egy egész oldal területet elfoglaló hirdetés egyszeri közlési díja		K. 10.—
Egy fél oldal		„ 6.—
Egy negyed	„	„ 4.—
Egy nyolczad	„	„ 3.—
Egy tizenhatod	„	„ 2.—
Egy harmincketted	„	„ 1.—

Iparosok és kereskedők többszöri hirdetés megrendelése esetén 10% ár-
engedményben részesülnek.

A hivatalos hirdetések közlési díja külön árszabás alá esik és pedig
 cm. területes számítással, mely területnek egyszeri közlési díja 10 fil-
lérben van megállapítva.

Hirdetések szövegezését is elvállaljuk, de annak fejében külön 1 korona
díj számíttatik fel.

==== **A hirdetések díja előre fizetendő.** ====

Hirdetésekre vonatkozó megrendelések és pénzküldemények a kiadó-
hivatalba intézendők.

Tisztelettel
a kiadóhivatal.